

İlgili Kanun / Madde
3201 S. YHBK. /6

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2017/3551

Karar No. 2017/7011

Tarihi: 18.10.2017

- YURT DIŐI HİZMET BORÇLANMASI
- KESİN DÖNÜŞ YAPMA KOŐULUNUN TEKRAR YURTDIŞINA ÇIKIŞ YAPMAMA ANLAMINA GELMEDİĞİ
- YURT DIŐINDA ÇALIŐILMIŐ OLAN ÜLKE-DEN İKAMET KOŐULUNA BAĞLI OLMAYAN SOSYAL YARDIM ALMANIN YURT DIŐI HİZMET BORÇLANMASINA ENGEL OLAMAYACAĞI

ÖZETİ: Kesin dönüşün, aylık tahsis talebinde bulunanların yurtdiőındaki çalışmalarının sona ermesini, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği almamaları durumunu ifade ettiği; “sosyal sigorta ödeneği” deyiminden, çalışma yaşamı süresince karşılaşılan hastalık, iş kazası, meslek hastalığı veya işsizlik gibi riskler nedeniyle iş göremezlik veya işsizlik gibi adlar altında yapılan ödeneklerin amaçlandığı; “sosyal yardım ödeneği” ibaresinin ise bulunulan ülke mevzuatı kapsamında, geçimlerini sağlayacak hiçbir gelirleri olmayan veya mevcut gelirleriyle geçimlerini sağlamakta güçlük çeken kişilerin asgari geçim düzeyi ile sınırlı olmak üzere geçimlerinin sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından muhtaçlık durumuna ve süresine göre ödenen, ikamet şartına bağlı nakdi yardımlar anlamını taşıdığı kabul olunmaktadır. Ne var ki, “kesin dönüş” ifadesi, mutlak anlamda, yurtdiőında bulunduğu ülkeden döndükten sonra tekrar yurtdiőına çıkış yapmama şeklinde değerlendirilemez. İkamet şartına bağlı olmayan

nitelikte sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği alanlara, anılan koşulun gerçekleştiğinin kabulü ile aylık bağlanabilecektir. Aksi yöndeki düşünce, Anayasamızın 23'üncü maddesi ile güvence altına alınmış olan "Yerleşme ve seyahat hürriyeti"nin; İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye ek 4 nolu Protokolün 2'nci maddesi ile tanınmış "Serbest dolaşım özgürlüğü"nü ihlali sonucunu doğuracaktır. 3201 sayılı Kanunun 6'ncı Maddesinin B bendi ile tekrar yurtdışına gitmek değil, yabancı ülke mevzuatına tabi olarak çalışmak ve ikamete dayalı sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği almak, aylığın kesme nedeni olduğu belirtilmiş; 3201 sayılı Kanuna göre yaşlılık aylığı bağlanıp altı aydan daha uzun süre yurtdışında bulunmuş olanların, yurtdışında çalışıp çalışmadıklarını ve ikamete dayalı bir sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği alıp almadıklarını "3201 sayılı Kanuna göre aylık alanlara mahsus yoklama belgesi" vererek, aylıklarını almaya devam edebilecekleri, Borçlandırılması ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 14'üncü maddesi ile hüküm altına alınmış olup, yurtdışında uzun süre kalmak, tek başına bir aylık kesme nedeni teşkil etmemektedir.

Ayrıca, yurtdışında geçen çalışmalar sonucu o ülkenin sosyal güvenlik sisteminden hak kazanılan yaşlılık ya da malullük aylığının bir sonucu olan ve ikamete dayalı bulunmayan sosyal sigorta veya sosyal yardım niteliğindeki edimlerden yararlanmak, yurtdışından kazanılmış olan sosyal güvenlik hakkının en doğal sonucu olup, bu haktan feragat anlamı çıkacak şekilde bir "kesin dönüş" tanımı yapılması, sosyal güvenlik hakkından feragat edilemeyeceği olgusunun göz ardı edilmesi sonucunu da doğuracaktır.

10. Hukuk Dairesi 2017/3551 E. , 2017/7011 K.

"İçtihat Metni"

Dava, yaşlılık aylığına hak kazandığının tespiti istemine ilişkindir. Mahkemece, ilamında belirtildiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükümün, davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin

süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Mahkemece, kesin dönüş koşulları usulüne uygun araştırılmadan yaşlılık aylığı talebinin kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.

Yurtdışında çalışan Türk vatandaşlarının yurtdışında geçen hizmetlerinin borçlandırılarak, ülkemiz sosyal güvenlik mevzuatında malullük, yaşlılık ve ölüm hallerinde geçmiş hizmet gibi değerlendirilmesini sağlamak amacıyla kabul edilen 3201 sayılı Kanun hükümleri uyarınca borçlandırılan sürelerle dayalı olarak hangi şartlarda aylık bağlanacağı anılan Kanunun 6'ncı maddesinde belirlenmiştir. Tahsis yapılabilmesi için aranan koşullardan birisi, yurda kesin dönüş olmasıdır.

Kesin dönüşün, aylık tahsis talebinde bulunanların yurtdışındaki çalışmalarının sona ermesini, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği almamaları durumunu ifade ettiği; “sosyal sigorta ödeneği” deyiminden, çalışma yaşamı süresince karşılaşılan hastalık, iş kazası, meslek hastalığı veya işsizlik gibi riskler nedeniyle iş göremezlik veya işsizlik gibi adlar altında yapılan ödeneklerin amaçlandığı; “sosyal yardım ödeneği” ibaresinin ise bulunulan ülke mevzuatı kapsamında, geçimlerini sağlayacak hiçbir gelirleri olmayan veya mevcut gelirleriyle geçimlerini sağlamakta güçlük çeken kişilerin asgari geçim düzeyi ile sınırlı olmak üzere geçimlerinin sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından muhtaçlık durumuna ve süresine göre ödenen, ikamet şartına bağlı nakdi yardımlar anlamını taşıdığı kabul olunmaktadır. Ne var ki, “kesin dönüş” ifadesi, mutlak anlamda, yurtdışında bulunduğu ülkeden döndükten sonra tekrar yurtdışına çıkış yapmama şeklinde değerlendirilemez. İkamet şartına bağlı olmayan nitelikte sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği alanlara, anılan koşulun gerçekleştiğinin kabulü ile aylık bağlanabilecektir. Aksi yöndeki düşünce, Anayasamızın 23'üncü maddesi ile güvence altına alınmış olan “Yerleşme ve seyahat hürriyeti”nin; İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye ek 4 nolu Protokolün 2'nci maddesi ile tanınmış “Serbest dolaşım özgürlüğü”nün ihlali sonucunu doğuracaktır. 3201 sayılı Kanunun 6'ncı Maddesinin B bendi ile tekrar yurtdışına gitmek değil, yabancı ülke mevzuatına tabi olarak çalışmak ve ikamete dayalı sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği almak, aylığın kesme nedeni olduğu belirtilmiş; 3201 sayılı Kanuna göre yaşlılık aylığı bağlanıp altı aydan daha uzun süre yurtdışında bulunmuş olanların, yurtdışında çalışıp çalışmadıklarını ve ikamete dayalı bir sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği alıp almadıklarını “3201 sayılı Kanuna göre aylık alanlara mahsus yoklama belgesi” vererek, aylıklarının almaya devam edebilecekleri, Borçlandırılması ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 14'üncü maddesi ile hüküm altına alınmış olup, yurtdışında uzun süre kalmak, tek başına bir aylık kesme nedeni teşkil etmemektedir.

Ayrıca, yurtdışında geçen çalışmalar sonucu o ülkenin sosyal güvenlik sisteminden hak kazanılan yaşlılık ya da malullük aylığının bir sonucu olan ve

ikamete dayalı bulunmayan sosyal sigorta veya sosyal yardım niteliğindeki edimlerden yararlanmak, yurtdışından kazanılmış olan sosyal güvenlik hakkının en doğal sonucu olup, bu haktan feragat anlamı çıkacak şekilde bir “kesin dönüş” tanımı yapılması, sosyal güvenlik hakkından feragat edilemeyeceği olgusunun göz ardı edilmesi sonucunu da doğuracaktır.

Bu bağlamda, 3201 sayılı Kanununun 6. maddesi gereğince, borçlanılan süreler gözetilerek yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için, yurtdışındaki çalışma veya çalışmaya dayalı yardım ilişkisinin sona ermesi gerekmekte olup; Mahkemece, 22.05.2017 tarihli TR 4 belgesinde 31.12.2016 tarihine kadar “işsizlik yardımı” ve “cuzi çalışma” bildirimini ile davacının çalıştığı ve yardım aldığı gözetilerek, tahsis talep tarihi olan 14.11.2013 tarihi ve sonrası süre yönünden davacı için kesin dönüş şartının belirlenmesiyle ilgili olarak yurtdışından aylık alıp-almadığı veya yurtdışında çalışıp-çalışmadığı veyahut da çalışmaya dayalı olarak yardım alıp-almadığı resmi belgeler, belgesi vs. ile kesin dönüş şartı araştırılıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırıdır.

O halde, davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, 18.10.2017 gününde oybirliğiyle karar verildi.